

Vergaderjaar 1992-1993

21 893

Vaststelling van regels met betrekking tot de verevening van pensioenrechten bij echtscheiding of scheiding van tafel en bed en daarmee verband houdende wijzigingen in andere wetten (Wet verevening pensioenrechten bij scheiding)

Nr. 29

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 21 juni 1993

Mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken, de Minister van Defensie en de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, bericht ik u het volgende.

Tijdens de mondelinge behandeling van bovengenoemd wetsvoorstel op 2 juni jl. is uwerzijds voorgesteld dat ik uw Kamer schriftelijk op de hoogte zou stellen van onze opvatting over amendement nr. 24, zulks ter voorbereiding van een – heel korte – derde termijn.

Amendement nr. 24, ingediend door de leden Kalsbeek-Jasperse en Soutendijk-van Appeldoorn, bevat een in het overgangsrecht (artikel 12) te incorporeren hardheidsclausule om diegenen die niet onder de werking van de wet vallen en evenmin baat hebben bij de sedert 1981 ontwikkelde jurisprudentie alsnog een mogelijkheid te bieden tot verevening van pensioenrechten.

Ingevolge dit amendement kan de rechter op verzoek van een der echtgenoten op grond van maatstaven van redelijkheid en billijkheid de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding geheel of gedeeltelijk van toepassing verklaren op een scheiding die heeft plaatsgevonden voor de inwerkingtreding van deze wet.

Tijdens de mondelinge behandeling op 1 en 2 juni jl. hebben de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en ik op dit amendement gereageerd. Hoewel wij aangaven begrip te hebben voor de achterliggende gedachte van het amendement, is onzerzijds vooral aandacht besteed aan de bezwaren uit een oogpunt van rechtszekerheid, beginselen van overgangsrecht en de Aanwijzingen voor de regelgeving. Ik verwijs naar hetgeen wij daarover bij die gelegenheid hebben aangevoerd. Daarnaast is dezerzijds opgemerkt dat een hardheidsclausule als voorgesteld een groot beslag zou leggen op rechterlijke macht en rechtshulp, hetgeen dit wetsvoorstel nu juist wil beperken.

Ook is aandacht besteed aan de uitvoeringstechnische gevolgen voor pensioenfondsen.

Inmiddels beschikken wij over nadere gegevens ter staving van de uit het amendement voortvloeiende belasting van rechterlijke macht en rechtshulpgelden. Het totaal aantal gescheiden vrouwen per 1 januari 1991 bedraagt 375.000. Het totale aantal vrouwen waarvan de scheiding is uitgesproken voor 1981 – de doelgroepen van het amendement – kan op basis van CBS-gegevens worden gesteld op 140.000. In dit getal is niet begrepen het aantal vrouwen dat inmiddels is hertrouwd en, gezien de ratio van het wetsvoorstel, eveneens een beroep op de hardheidsclausule zou kunnen doen. De lasten van rechtshulp en rechterlijke macht belopen daardoor mogelijk tientallen miljoenen.

Het is denkbaar dat in de hardheidsclausule drempels worden ingebouwd teneinde de financiële gevolgen voor rechtshulp en rechterlijke macht in te dammen. Denkbaar is de voorwaarde dat het huwelijk een aanzienlijk aantal jaren heeft geduurd. Te denken valt aan een tijdsduur van 15 tot 20 jaar.

Een tweede drempel die mogelijk zou kunnen worden ingebouwd is de aanwezigheid van kinderen bij scheiding. Indien als voorwaarde zou worden gesteld dat op het moment van scheiding er minderjarige kinderen aanwezig moeten zijn, daalt het aantal vrouwen dat een beroep op de hardheidsclausule zou doen naar verwacht met 34%. Het is ook denkbaar dat als voorwaarde niet-kinderloosheid zou worden gesteld.

Op het moment van scheiding kunnen er immers ook meerderjarige kinderen aanwezig zijn. Hierover staan mij geen gegevens ter beschikking.

Dan is nog een drempel van financiële aard mogelijk. Er zou een koppeling kunnen worden gelegd met artikel 3, derde lid van het wetsvoorstel in die zin dat geen beroep op de hardheidsclausule mogelijk is indien het pensioen op het moment van inwerkingtreding van het wetsvoorstel minder bedraagt dan tweemaal, of driemaal, het in dit artikellid bedoelde minimumbedrag, thans f 360,-- per jaar. Over de consequenties die introductie van deze drempel zou hebben, zijn mij helaas geen gegevens bekend.

Tenslotte wil ik nog enige aandacht besteden aan de uitvoeringstechnische gevolgen voor de uitvoeringsorganen. Navraag bij de overkoepelende uitvoeringsorganen wijst uit, dat indien de mogelijkheid gehandhaafd zou blijven dat de rechter een rechtstreekse vordering jegens het uitvoeringsorgaan in het leven kan roepen, aanzienlijke problemen te verwachten zijn.

In het voorgaande heb ik aangegeven op welke wijze de nadelige financiële gevolgen van amendement nr. 24 enigszins zijn te temperen. Echter, zelfs indien de te verwachten stroom procedures maximaal zou worden ingedamd en alle gesuggereerde voorwaarden zouden worden ingebouwd, zou nog steeds rekening gehouden moeten worden met een financiële last voor rechterlijke macht en rechtshulp van minimaal 18 miljoen gulden. Een en ander staat haaks op een van de doelstellingen van het wetsvoorstel, te weten ontlasting van de rechtspraak en de rechterlijke macht. Dit gegeven, in combinatie met de bezwaren uit een oogpunt van rechtszekerheid, noopt mij het amendement nr. 24 te blijven ontraden.

De Staatssecretaris van Justitie,
A. Kosto